

Lektionsmaterial om församlingsvalet 2010 – Valet då 16-åringar får rösta för första gången

evl.fi/konfirmand
forsamlingsvalet.fi

Målsättning

Målet med detta lektionsmaterial är att ge de unga en tankeställare: **Jag kan påverka vilka beslut som görs i MIN församling, beslut som berör MIG.** Detta möjliggörs då rösträttsåldern i församlingsval sänks från 18 till 16 i och med en lag som trädde i kraft den 1 januari 2009. I de flesta församlingar tillämpas den nya åldersgränsen första gången i församlingsvalet i november 2010. De unga ges därmed nycklar till att påverka VAD som bestäms i deras församling.

Lektionen riktar sig till ungdomar och kan användas på t.ex. för konfirmander och hjälpledare, i skolor och på andra samlingar.

Material

Lektionsmaterialet baserar sig till stor del på tre **karikatyrbilder**. Dessa är avsedda att väcka tankar, kanske provocera lite samt vara grund för en diskussion kring sänkningen av rösträttsåldern och vilka möjligheter det medför. Karikatyrbilderna finns inbakade i en **powerpointpresentation**, men kan också laddas ner separat (evl.fi/konfirmand), för att skrivas ut som affischer.

Powerpointpresentationen är bara ett stöd till informationen i denna **textdel** och kan inte visas separat utan att den kommenteras. På detta sätt är bilderna enkla att överblicka. Man kan själv anpassa hur mycket av informationen i denna textdel man vill framföra, och således påverka hur långt lektionspasset blir. Materialet är utarbetat på Kyrkans central för det svenska arbetet/Kristen fostran. Karikatyrteckningarna är gjorda av Esa Tiainen.

Bakgrundsinformation om sänkningen av rösträttsåldern

[BILD 1 och BILD 2]

Den 30 september 2008 godkände riksdagen ett lagförslag om att rösträttsåldern i församlingsval sänks från nuvarande 18 år till 16 år. För att få rösta skall man vara medlem av en församling och ha fyllt 16 år senast på den första valdagen. Det krävs inte att man är konfirmerad för att få rösta. För att vara ställa upp som kandidat bör man fortsättningsvis ha

fyllt 18 år och vara konfirmerad.

Lagen om sänkning av rösträttsåldern trädde i kraft den 1 januari 2009. Följande riksomfattande församlingsval hålls **söndagen den 14 november 2010**. I församlingsvalen 2010 röstar för första gången hela sex nya årgångar, de som är i åldern 16–21 år. Redan de nya åldersklasserna som får rösta, de som är 16 eller 17 år utgör över 100 000 personer i Finland.

Att rösträttsåldern har sänkts till 16 år visar att **kyrkan är en föregångare** vad gäller de ungas delaktighet i frågor som berör dem. Valet kommer sannolikt att få stor synlighet och följas med från många håll. Det är inte bara för kyrkan som valet 2010 är intressant. I samhället i övrigt kommer man noggrant att följa med 16-åringarnas röstningsaktivitet med tanke på kommande val och en eventuell sänkning av rösträttsåldern också där.

Församlingens beslut berör i synnerhet de unga. Årligen går ca 90 % av 15-åringarna i skriftskola och av dem fortsätter ungefär en tredjedel i hjälpledarutbildningen. De **unga ligger i toppen när det gäller församlingsstatistiken över delaktighet i församlingens verksamhet**. Ändå har de haft små möjligheter att påverka församlingens verksamhet. Av de förtroendevalda som valdes in genom församlingsvalen 2002 var endast 6 % under 30 år. Ingen större förändring skedde i valen 2006.

Kommentarer till karikatyrteckningarna.

Allmänt

Karikatyrbild 1 och 2 diskuteras först ur olika synvinklar. Bild 3 skall inte avslöjas för snabbt, utan tas fram till sist. **Bilderna avspeglar ett församlingsråd**, dvs det högsta beslutande organet i en församling som tillhör en samfällighet. Enskilda församlingars högsta beslutande organ kallas kyrkofullmäktige. Se slutet av dokumentet för mer information om hur församlingens förvaltning fungerar.

[BILD 3]

Karikatyr 1.

Karikatyr 1 avspeglar ett församlingsråd, så som dess sammansättning **i dagens läge** ser ut vad gäller **köns- och åldersfördelning**. Tre fjärdedelar av församlingsrådsmedlemmarna är över 45 år. Endast 7 % är under 30 år.

- Män	42%
- Kvinnor	58%
- Under 30 år:	7 %
- 30-44 år	18%
- 45-64 år	53%
- 65 år och äldre	22%

(OBS: I medeltal har församlingsråden i Finland 14 medlemmar + ordförande. I karikatyrteckningen är antalet personer minskat för att göra den tydligare.

Frågor för diskussion

- ✓ Hur fungerar ett möte som ser ut på det här sättet?
(formellt/informellt/stelt/avslappnat/effektivt/ineffektivt)
- ✓ Vad finns det för positivt med tanke på arbetet i detta möte (erfarenhet, kunskap)
- ✓ Vad finns det för negativt med tanke på arbetet i detta möte (snäv kunskap, fördomar, inrutade mönster, rädsla/respekt för överheten (kyrkoherden))
- ✓ Hur skulle du känna dig om du skulle vara med på detta möte?
(delaktig/utanför/kunnig/okunnig)
- ✓ Hur ser besluten ut som kommer från detta möte?

[BILD 4]

Karikatyr 2.

Karikatyr 2 föreställer **ett fiktivt tillstånd**, där endast 18-åringar skulle sitta i församlingrådet. Bilden finns för att visa vad den andra ytterligheten skulle betyda.

Frågor för diskussion

- ✓ Hur fungerar ett möte som ser ut på det här sättet?
(formellt/informellt/stelt/avslappnat/effektivt/ineffektivt)
- ✓ Vad finns det för positivt med tanke på arbetet i detta möte (fördomsfrihet, frimodighet, kunskap om de ungas verklighet, församlingens framtid)
- ✓ Vad finns det för negativt med tanke på arbetet i detta möte (snäv kunskap, brist på erfarenhet)
- ✓ Hur skulle du känna dig om du skulle vara med på detta möte?
(delaktig/utanför/kunnig/okunnig)
- ✓ Hur ser besluten ut som kommer från detta möte?

[BILD 5]

Karikatyr 3.

I karikatyr 3 bildas en syntes av de positiva egenskaperna från karikatyrerna 1 och 2. Den sista karikatyrbilden illustrerar **ett församlingråd som speglar församlingens köns- och åldersfördelning**.

Detta är **idealsituationen**, då det handlar om köns- och ålderfördelning. Det är klart att många andra faktorer är viktiga. Men i dessa förenklade karikatyrbilder får ålder och kön också representera åsikter, social bakgrund osv. Grundtanken i ett demokratiskt system är ändå att de förtroendevalda så bra som möjligt skall representera väljarkåren, i detta fall församlingens medlemmar. **Besluten speglar då också församlingsmedlemmarnas åsikter och allas erfarenheter tas i beaktande. Både ungas och äldres!**

[BILD 6]

Väljarens profil

Åldersfördelningen i församlingarnas förtroendeorgan står i direkt relation till väljarnas åldersfördelning. Endast 5 procent av dem som röstade i senaste församlingsval var under 24 år. Nästan 70 procent av dem som röstade var över 50 år.

- Män	38%
- Kvinnor	62%
- 18-24 åringar	5%
- 25-34 åringar	10 %
- 35-49 åringar	16 %
- 50 år och äldre	69 %

Här kan man efterlysa en förändring. Fler unga till valurnorna betyder antagligen också fler unga förtroendevalda eller flera förtroendevalda som representerar de ungas åsikter.

Det finns alltså möjlighet att påverka. Genom att rösta påverkar man hur ens församlings förtroendeorgan ser ut och också hur de beslut som där görs ser ut.

[BILD 7]

Vad besluter församlingrådet (kyrkofullmäktige) om?

År 2007 omsatte den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland nästan **1 miljard euro** (897 miljoner). De förtroendevalda är med och besluter om hur dessa pengar används.

Församlingens förtroendeorgan fattar beslut om det mesta som berör församlingen. Det handlar om huvudlinjerna i församlingens verksamhet och ekonomi, hur stor kyrkoskatt som ska uppbäras, byggprojekt samt inrättande och besättande av tjänster. I församlingar som tillhör en samfällighet är vissa av besluten gällande ekonomi och byggnader överflyttade till det gemensamma kyrkofullmäktige.

Ge gärna exempel på saker som de unga kan relatera till. Här är några exempel:

- Valet av anställda, t.ex. valet av en kaplan, dvs en fast anställd präst i församlingen. Verksamheten i församlingen görs till stor del av de anställda.
- Behöver ungdomsarbetet nya utrymmen?
- Ska man köpa en ny orgel till kyrkan eller skaffa instrument och utrustning för ett band?
- Ska församlingens pengar användas på byggnader eller på människor?
- Församlingens bild utåt. Behöver församlingen en webbsida i stället för infobladet på pastorskansliets vägg?

[BILD 8]

På den sista bilden kan man fylla i **kontaktuppgifter** till den i församlingen som kan ge information om valet. Här är det också lägligt att samla in kontaktuppgifter till de ungdomar som vill ha mera information då valet närmar sig. Se tips för aktiviteter nedan.

Tips för aktiviteter:

Skriv ut karikatyrbilderna som planscher. De tre karikatyrbilderna kan man själv skriva ut och hänga upp på synligt ställe så att de fortsätter att väcka tankar och diskussion. Hämta utskrivbara versioner på evl.fi/konfirmand.

Dekorera ett valbås. Ta fram ett valbås från församlingens förråd och dekorera det tillsammans med ungdomarna för att det skall se välkomnande ut. Sätt också upp information om att 16-åringar får rösta på valbåset. Observera att ingen valpropaganda, exv. ”Rösta på Rut”, får finnas där. Håll valbåset framme på synlig plats ända fram till valet, för att väcka frågor och diskussion om valet.

Samla kontaktuppgifter. Fråga konfirmander och ungdomar om de vill ha mera information om valet per SMS när det närmar sig, och samla in deras kontaktuppgifter för detta. Alternativt en e-postlista eller Messenger. När valet närmar sig skickar man information om röstningsplatser och -tider. För att upprätthålla kontakten under tiden fram till valet kan man också skicka en julhälsning, en påskhälsning och information om t.ex. en valdebatt som ordnas.

Ungdomlig valdebatt. Då kandidatlistorna är klara bjuder man in de uppställda kandidaterna till en ungdomssamling och ger på detta sätt ungdomarna möjlighet att bekanta sig med dem.

Ordna ett valjippo under förhandsröstningsveckan, eller **valvaka** under själva valdagen och gå och rösta tillsammans med ungdomarna. Servering och tippning av valreslutat kan ingå.

Information om hur församlingens förtroendeorgan fungerar

Som ytterligare information sammanfattas nedan hur församlingens förtroendeorgan är organiserade. Texten är tagen från evl.fi/svenska.

Församlingens förvaltning sköts av kyrkofullmäktige och kyrkorådet

Kyrkofullmäktige är den enskilda församlingens, som inte hör till en samfällighet, högsta beslutande organ. Fullmäktige utses genom val och som ordförande verkar en lekman. Församlingsmedlemmar som fyllt 18 år och är konfirmerade kan kandidera i valet.

Kyrkofullmäktige fattar beslut om:

- huvudlinjerna i församlingens verksamhet och ekonomi
- den kyrkoskatt som ska uppbäras
- byggprojekt och
- inrättande av tjänster

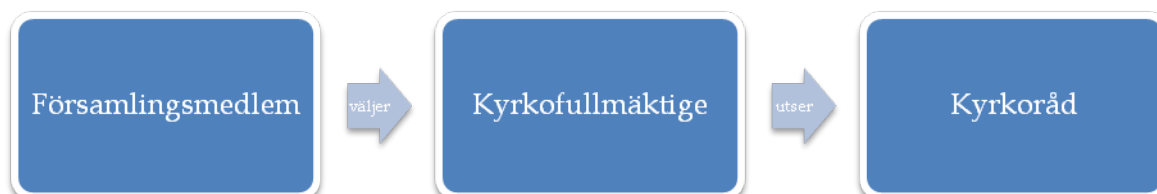
Fullmäktige utser också medlemmarna till församlingens kyrkoråd.

Till kyrkofullmäktige väljs, beroende på församlingens storlek, 11-39 förtroendevalda. Genom reglementen och instruktioner kan kyrkofullmäktige överföra delar av sin beslutanderätt till kyrkorådet, dess sektioner och direktioner.

Kyrkorådet leder församlingens praktiska verksamhet och förvaltning. Kyrkorådet verkar som beredande och verkställande organ för kyrkofullmäktige. Kyrkorådet tillsätts av kyrkofullmäktige vartannat år.

Till kyrkorådet kan man utse personer som är valbara i församlingsval. En och samma person kan bli invald i både kyrkofullmäktige och kyrkorådet. Som ordförande för kyrkorådet verkar kyrkoherden. Till kyrkorådet väljer man förutom vice ordförande också 5-11 personer beroende på församlingens storlek.

Kyrkofullmäktige utser tjänsteinnehavarna, om beslutanderätten inte särskilt har delegerats till kyrkorådet. Fullmäktige tillsätter direktioner för att bistå rådet. Direktionerna leder församlingens olika arbetsområden och verksamhetsformer. Kyrkorådet företräder församlingen i myndighetsärenden och ingår avtal och företar andra rättsliga handlingar på församlingens vägnar.

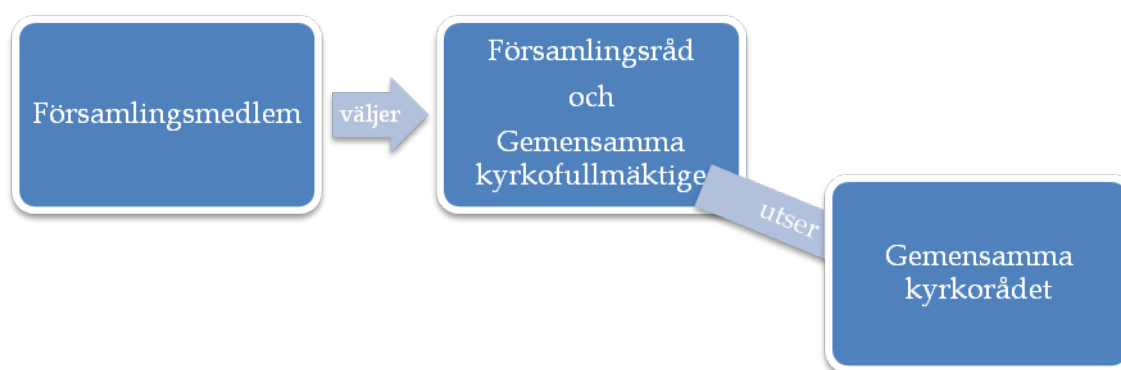
Den kyrkliga samfällighetens förvaltning

I en kyrklig samfällighet har varje församling sitt eget **församlingsråd** som leder församlingens verksamhet. Församlingsrådets medlemmar utses i församlingsval. Kyrkoherden är rådets ordförande.

Församlingsrådet beslutar om användningen av de medel som församlingen tilldelas i budgeten för den kyrkliga samfälligheten. Församlingsrådet handhar i huvudsak samma frågor som kyrkorådet, såvida uppgifterna inte ålagts samfällighetens gemensamma kyrkoråd. Medlemmarna är 8-16 beroende på församlingens folkmängd.

Samfällighetens högsta beslutande organ är **gemensamma kyrkofullmäktige**. Fullmäktige fattar beslut om huvudlinjerna i samfällighetens ekonomi och t.ex. om byggprojekt. Också medlemmarna i gemensamma kyrkofullmäktige utses genom församlingsval. Fullmäktige består, beroende på samfällighetens storlek, av 21-91 ledamöter.

Samfällighetens **gemensamma kyrkoråd** leder samfällighetens verksamhet, ekonomi och förvaltning. Det verkar också som beredande och verkställande organ för gemensamma kyrkofullmäktige. Gemensamma kyrkorådet tillsätts av gemensamma kyrkofullmäktige. Som ordförande verkar kyrkoherden i någon av församlingarna som hör till samfälligheten. Medlemmarnas antal är 5-15 beroende på samfällighetens storlek.

Församlingsval vart fjärde år

Församlingsval hålls vart fjärde år i november. I valet utser väljarna ledamöterna i kyrkofullmäktige och församlingsrådet. Nästa val hålls i november 2010. Församlingsmedlemmar som fyllt 16 år har rätt att rösta. Den som kandiderar i valet ska vara både myndig och konfirmerad.

Man ställer upp kandidatlistor som ska ha stöd av minst 10 personer. En person som är anställd i samma församling kan inte bli vald. En röst som tillfallit en kandidat räknas med i kandidatlistans gemensamma röstetal. De olika kandidatgrupperna får så många fullmäktigeplatser som gruppens totala röstetal berättigar till. Motsvarande valsätt tillämpas i kommunala och riksomfattande val.

Församlingsmedlemmar kan väcka initiativ

Varje församlingsmedlem har rätt att väcka initiativ. Ett initiativ ska lämnas in i skriftlig form till pastorskansliet i församlingen och riktas till kyrko-/församlingsrådet. Rådet behandlar initiativen. Om initiativet gäller ett ärende som kyrkofullmäktige har rätt att fatta beslut om, bereder kyrkorådet ärendet för fullmäktige.

Ett initiativ som gäller hela kyrkan kan gå vidare ända upp till kyrkomötet. Behandlingsordningen kan vara t.ex.:
initiativ av församlingsmedlem – kyrkorådet – stiftsfullmäktige – kyrkomötet.

Källor

Kyrkans 4-års berättelse

(http://www.evl.fi/kkh/ktk/nelivuotiskertomus2004_2007/kertomus.pdf)

Kyrkoordningen 1055/1993

evl.fi/svenska

Kyrkans forskningscentral

Kyrkans informationscentral

Projektplan för Kymppivaalihanke som drivs av Nuorten Keskus